

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. p. post@socmin.lt

2019-12-06 Nr. (1.19-2019-917)2-1001

I

DĖL SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO ĮSAKYMO PROJEKTO NR. 19-14276 DERINIMO

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė suinteresuotoms institucijoms derinti socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 27 d. įsakymo „Dėl mobiliųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą Nr. 19-14276.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su derinamu projektu, teikia žemiau nurodytas pastabas bei pasiūlymus jo tobulinimui:

1. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 7 dalis (nuo 2020-01-01 įsigaliosianti redakcija) nustato, kad mobilioji komanda – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos specialistų grupė, teikianti į krizę patekusiai šeimai ir (ar) vaikui intensyvią pagalbą ir (ar) bendradarbiaujanti su atvejo vadybininku, *nustačius vaiko apsaugos poreikį*.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme įtvirtinta, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs vaiko apsaugos poreikį, nedelsdamas imasi vieno iš šių veiksmų: užtikrina vaikui laikinąją priežiūrą pagal šio įstatymo 36⁴ straipsnio 1 dalį (36³ straipsnio 1 dalies 1 punktą) arba, jeigu nėra galimybių taikyti vaiko laikinąją priežiūrą pagal šio įstatymo 36⁴ straipsnio 1 dalį, paima vaiką iš tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą šio įstatymo 36⁵ straipsnyje nustatyta tvarka (36³ straipsnio 1 dalies 2 punktą). Pagal to paties įstatymo 36³ straipsnio 3 dalį, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, *nustatęs vaiko apsaugos poreikį*, ne vėliau kaip kitą darbo dieną inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą ir *organizuoja mobiliosios komandos sudarymą*.

Tuo tarpu pateikto derinti Mobiliųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašo projekto (toliau – Projektas) 2.2 punkto formuluotė leidžia skirtingai interpretuoti atvejus, kada šeimai ir vaikui teikiama intensyvi mobiliosios komandos pagalba, šios pagalbos teikimą vaikui siejant ne su apsaugos vaikui poreikio nustatymo faktu ir iš to kylančiomis pasekmėmis, bet su laikinosios priežiūros ir pagalbos teikimo vietas (šeimoje) sąlygomis.

Siekiant intensyvios mobiliosios komandos pagalbos užtikrinimo šeimai ir vaikui visais atvejais, kai yra nustatomas apsaugos vaikui poreikis (tiek taikant vaiko laikinąją priežiūrą, tiek paimant vaiką iš tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą), taip pat Aprašo 2.2 punkte dėstomos normos vienodo aiškinimo bei praktinio taikymo, siūlytina tiksinti Aprašo 2.2 punkto formuluotę,

aiškiai ir nedviprasmiškai nustatant, kad intensyvi mobiliosios komandos pagalba teikiama šeimai ir vaikui visais atvejais, kai nustatomas apsaugos vaikui poreikis.

2. Siūlytina tobulinti Aprašo 6.3 punkto formuluotę, konkrečiai nustatant kokios studijų krypties aukštąjį universitetinį ar neuniversitetinį išsilavinimą turi turėti specialistas, dirbantis su priklausomybę ar jos simptomus turinčiais asmenimis ir (ar) jų šeimomis.

Šis siūlymas argumentuojamas tuo, kad Aprašo 6.6 bei 8.4 punktuose įtvirtintos normos suponuoja specialiosios kvalifikacijos reikalavimą (neapsiribojant vien tik aukštojo universitetinio ar neuniversitetinio išsilavinimo cenzu) šiam specialistui, kadangi jam priskirta funkcija identifikuoti galimus priklausomybės simptomus, jų įtaką asmens elgesiui, įvertinti priklausomybės tipą, taikyti motyvacines technikas bei keliami reikalavimai išmanyti priklausomybės ligomis sergančiųjų asmenų psichosocialinės reabilitacijos pagrindus, gebėti identifikuoti priklausomybės simptomus ir kt.

Pritarus Aprašo projekto rengėjų siūlomai formuluotei, asmuo, turintis bet kokios krypties aukštąjį universitetinį ar neuniversitetinį išsilavinimą (pavyzdžiui inžinerijos, technologijų, gamtos mokslų, apskaitos ir finansų, žemės ūkio ir veterinarijos, matematikos ir kompiuterių mokslo, kt.), tačiau neturintis specialiosios kvalifikacijos ir kompetencijų priklausomybės ligų identifikavimo (diagnostikos) ir priklausomybės ligomis sergančių asmenų psichosocialinės reabilitacijos srityse, tačiau turintis ne mažesnę kaip 2 metų darbo patirtį socialinių ar sveikatos priežiūros paslaugų srityje patirtį ar socialinio darbo su vaikais patirtį (bet kokiose pareigose), galės priimti vertinamojo pobūdžio sprendimus apie asmens priklausomybę, jos įtaką elgesiui, o šių vertinimų pagrindu bus priimami teisinės pasekmės asmeniui sukeltantys sprendimai.

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriui toks Aprašo projekto autorių siūlomas teisinis reguliavimas kelia abejones dėl jo atitikimo mobiliajai komandai keliamiems tikslams ir lūkesčiams bei šios komandos pagalbos efektyvumo.

3. Siūlytina suderinti Aprašo 7 punkte nustatomą 2 darbo dienų mobiliosios komandos organizavimo terminą su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36³ straipsnio 3 dalyje nustatytu (1 darbo dienos nuo vaiko apsaugos poreikio nustatymo) mobiliosios komandos organizavimo terminu.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė